

Wprowadzenie

W procesie rozwijania przedsiębiorczości podstawowe znaczenie mają uwarunkowania wynikające z jednej strony z potrzeb rynku, a z drugiej strony – z warunków otoczenia, które wpływają na kształtowanie się aspiracji zawodowych młodzieży oraz możliwość ich realizacji w układach lokalnych, regionalnych, krajowych, a także międzynarodowych. Rynki pracy stwarzają potrzeby na określone zawody i umiejętności pracownicze, a zasoby ludzkie, w wyniku rozwiniętych postaw przedsiębiorczych, mogą również wpływać na nowe lokalizacje różnorodnych podmiotów gospodarczych i kreować nowe miejsca pracy. Dla uruchomienia tego procesu podstawowe znaczenie mają określone zasoby wiedzy i umiejętności, zdobywane nie tylko na różnych poziomach kształcenia, ale także w procesach dokształcania i doskonalenia zawodowego. Do tego nurtu nawiązują poniższe prace badawcze autorów pochodzących z krajowych ośrodków akademickich.

Dla funkcjonowania uniwersytetu ważnym zagadnieniem jest stosunek uczelni do przedsiębiorczości akademickiej. Na tym tle w niniejszym numerze rozpatrzono przedsiębiorczość akademicką od strony pracowników naukowych. Wyniki badań empirycznych wskazują, że pracownicy mają różny stosunek do możliwości podejmowania współpracy z różnego rodzaju podmiotami gospodarczymi, zwłaszcza przemysłowymi. Wśród korzyści i wad angażowania się pracowników we współpracę z przedsiębiorstwami dominują możliwości uzyskania korzyści finansowych. Należy nadmienić, że włączanie się we współpracę i pobudzanie procesów przemian firm, celem podnoszenia efektywności ich działania, wymaga doskonalenia już istniejących i nabywania nowych kompetencji zawodowych, związanych np. z WEB 2.0 i 3.0. Dla rozwoju uczelni ważnym zagadnieniem jest identyfikacja społeczności akademickiej z miejscem pracy. Empiryczne badania stopnia identyfikowania się społeczności akademickiej z uczelnią przeprowadzono m.in. na podstawie ogólnej wiedzy pracowników o uczelni, aktualnej problematyce i kierunkach badawczych, znajomości symboli uczelnianych. Uzyskane wyniki wskazały na słaby stopień identyfikowania się społeczności akademickiej z uczelnią, co należy uznać za niekorzystne zjawisko dla jej dalszego rozwoju.

Przed edukacją stoi bardzo ważne zadanie zwiększania atrakcyjności młodych ludzi na rynku pracy. Badania opinii pracodawców wskazują, że młodym pracownikom brakuje doświadczenia, ogólnych umiejętności i specjalistycznej wiedzy, czyli cech związanych z potrzebami danej firmy. Wpływa to w decydującym stopniu na ich mniejszą konkurencyjność na rynku pracy. Stąd ważnym zagadnieniem w procesie edukacyjnym jest postulat większego powiązania treści kształcenia z wymogami pracodawców i zmieniającą się sytuacją na rynku pracy. Duże znaczenie w tym względzie ma wykorzystywanie nowych metod edukacyjnych i dalsze doskonalenie możliwości nauczania przedsiębiorczości w krajowym systemie edukacyjnym. Pomóc może w tym wykorzystanie uwarunkowań instytucjonalnych wspierających rozwój innowacyjności zastosowanych w austriackim systemie edukacyjnym czy wzorców edukacyjnych starożytnej Grecji.

W kształtowaniu zasobów kapitału społecznego ważną rolę odgrywa wpływ środowiska na motywację wyboru studiów. W badaniach empirycznych za czynniki mające znaczenie przy wyborze kierunku studiów uznano wpływ: rodziców, tradycji rodzinnych, rówieśników, nauczycieli, mediów, doradcy zawodowego, a także łatwość dostania się na dany kierunek studiów. Uzyskane wyniki wskazują na duży wpływ rodziców, a stosunkowo niewielki wpływ środowiska szkolnego oraz doradcy zawodowego. Ważną rolę w zakresie przygotowania młodzieży do życia odgrywa kształtowanie postaw przedsiębiorczych. W wyniku badań empirycznych stwierdzono, że największą barierą dla rozwijania tych postaw jest środowisko lokalne.

Konieczność rozwijania przedsiębiorczości społecznej podkreślają próby budowania nowych teorii ekonomii instytucjonalnej. W tym kontekście podjęto próbę weryfikacji hipotezy, która zakłada, że podstawowymi elementami rozwijania przedsiębiorczości społecznej są wiedza i odpowiedni poziom wykształcenia społeczeństwa, natomiast niski poziom wartości tych cech stwarza poważne trudności dla rozwoju. Wyrazem tego w rozwoju współczesnej ekonomii są także próby włączania do niej problematyki prospołecznej. Uzasadnia to idea przedsiębiorstwa społecznego i społecznej gospodarki rynkowej. Jej przyjęcie będzie prowadzić do osłabiania konfliktów w stosunkach produkcji, a także wpływać na redukcję kosztów.

W procesie rozwoju światowej gospodarki coraz poważniejszym problemem stawać się będzie wyżywienie ludności. Do tej problematyki nawiązuje analiza samowystarczalności w zakresie produkcji zbóż i ziemniaków w krajach Europy Środkowej i Wschodniej. Stwierdzono różny stopień samowystarczalności poszczególnych krajów pod tym względem. W warunkach krajowych główną rolę w podnoszeniu efektywności działalności rolniczej odgrywa intensyfikowanie rozwoju obszarów wiejskich przez unowocześnianie metod produkcyjnych, zmiany organizacyjne i rozwijanie przedsiębiorczości lokalnej. Na tym tle na podstawie literatury przeprowadzono analizę czynników rozwoju przedsiębiorczości wiejskiej i procesów integracyjnych działalności rolniczej w formie tworzenia grup producenckich.

Duży stopień zróżnicowania przestrzeni geograficznej prowadzi do wyróżniania obszarów o wybranych cechach. Przejawia się to w przyjmowaniu określonych klasyfikacji, grupujących jednostki przestrzenne różnej skali według stopnia podobieństwa pod względem wartości wybranych cech i spełnianych funkcji. Próba tego typu przeprowadzona została na terenie województwa świętokrzyskiego, gdzie na podstawie przyjętych 18 cech diagnostycznych wyróżniono różne typy obszarów funkcjonalnych. Podobnie analiza wskaźnikowa pozwala na określenie kondycji finansowej przedsiębiorstwa, zwłaszcza oceny efektywności działalności firmy, która pozwala na określenie siły lub słabości danego podmiotu. Oddziaływanie czynników losowych na recesję działalności turystycznej zilustrowano na przykładzie wpływu terroryzmu na ograniczanie możliwości rozwoju tego typu działalności w Egipcie.

Zapraszamy Państwa do rozwijania tej interesującej i ważnej problematyki badawczej oraz dzielenia się osiągniętymi wynikami na łamach naszego czasopisma. Wychodzimy z założenia, że tylko właściwa edukacja jest podstawą rozwijania działalności podmiotów gospodarczych i instytucji, a także rozwoju społecznego, gospodarczego i kulturowego układów przestrzennych.

Zbigniew Ziolo, Tomasz Rachwał